

En gammel morsingmålsordliste

Af BENT SØNDERGAARD

ALPHABETISK FORTEGNELSE over nogle provincialske Ord og Talemaader brugelige paa *Morsøe*, samlede og ordnede i Overeensstemmelse med det Kongl. Videnskabernes Selskabs Indbydelse af Schor, Sognepræst for Dragstrup og Schallerup Menigheder på Morsøe.

A.

Alsæd, en, n. s., kaldes den Deel af Indmarken, som uafbrudt dyrkes og altid bærer Sæd.

Ante, præpos., før, bruges ikkun i Sammensætning med i Gaar og i Fjor, som *Antej Gaar* dvs.: i Forgaars, *anteifjor* dvs.: Aaret for i Fior.

Ausbaand, et, n. s., Tagskiæget ell. det yderste Baand af Taget.

Ausen, *ausin* ell. *ousin*, n. adj., verb. obscæn, bruges om Køer, f. E. Koen er *ausen* i Dag; tør ieg gitte er Etymologien denne: ude af sig selv.

Aved, adv., urigtig, forkeert, sammensat af a, fra, og Vid, Forstand; som: Du bær dig *aved* ad dvs.: urigtig ad dvs.: bagvendt.

B.

Baun, n. adj., stærk, stoer, fører; bruges saavel om Ting, som Personer, som: et *baunet* Huus, en *baun* Qvinde.

Blaaner, en, n. s., en Drivskye, som: der er mange *Blaaner* oppe i Dag; der kommer mange *Blaaner* for Solen.

Bøjle, et n. s., Gilde, Giæstebud i Almindelighed; men Særdeleshed et Bryllup. Som: *Tiende*, *Bøjle*, *Hestebøjle*; men *Bøjlefolk* er allene Bryllupsfolk.

Bøje, v. a., at byde, tilsige, som: ieg er *bøjet* til Ham i Dag.

Bitte, adj., liden. Som: et *bitte* Barn; en *bitte* Stue.

Brande, v. a., bruges om Lysets Pudsning; som: *brand* Lyset dvs.: puds, snyd Lyset.

Brødjord, en, n. s., kaldes den Deel af Indmarken, som efterat have været dyrket i nogle Aar, igien udlægges til Hvile, maaskee rigtigere Brydjord dvs.: Jord hvis Grønsvær brydes; imod sat *Alsæd*, som aldrig brydes.

Brønge, en, n. s., et Knippe Halm.

Brøye, v. a., tærskke; bruges ikke¹ om den sidste Tærskning paa Taget, efterat det er sam[m]lenbundet i Neg, og anvendes allene paa Toppen, derfor kaldes det og at *topbrøje*, naar man blot lader tærskke Kornet af Negens Top; men lader Roden utærsket, hvilket Landmændene her ofte gjøre.

Bøl, en, n. s., en skaaren Tyr.

Bul, en, n. s., Livet i en Mands eller Fruentim[m]ler Trøje.

D.

Dagflod, en, n. s., kaldes en Tøe, som mod Foraaret frembringes om Dagen ved Solens Varme uagtet det fryser.

Deje, v. a., leede, som: ieg *dejer* Barnet. Den svage Mand maae *dejes* frem.

Drage, en, n. s., en Andrik.

I

Dræt, et, n. s., Seletøj; deraf *Drættøj* - Hestetøj.

E.

*Endelang*s, adv., langsmid; som: Han gik *Endelang*s med Huuset.

F.

Faur, adj., smuk, skiøn, bruges i Særdeleshed om noget, som falder i Øjnene; som: det er en *faur* Kuleur.

Fet, en, n. s., kaldes saa megen Uld, som paa eengang er klippet af et Faar.

Fente, v. n., Bemærkelsen af dette Ord ligger imellem at bede og at laane. Den som betler Brød siges ikke at *fente*, derimod den, som i Fodertrang tigger Foder til sine Kreature, siges at *fente* Halm. Naar en ell. anden Ting kan for Øjeblikket mangle i Huuset, og man da faaer det hos en Naboe, kaldes det at *fente*, om man end har i Sinde at betale det.

Fente, en, n. s., en Fangst, bruges allene om Aal, saa at en *Fente* Aal er alle de Aal, som fanges en Nat med et Garn.

Fære, v. a., forbedre, istandsætte noget, som der er gaet Bræk paa.

Frammes, et, n. s., et Kjøkken; Han gik *fram* dvs.: ud i Kjøkkenet.

Fuurskaaren, adj., kaldes den Jord, som har været under Ploven, til Forskiel paa hidtil udyrket Jord.

G.

Ganne, v. n., see efter, see til, besøge; som: *gan* efter Ham: dvs.: see efter Ham, om Han kommer; *gan* dog en Gang til mig dvs.: besøg mig.

Gienst, adv., snart, hastig; som: kommer *giest* igien: snart.

Giev, adj., kostbar; Hun har *gieve* Klæder dvs.: kostbare.

*Grelhoste*², en, n. s., Kighoste.

Grande, en, n. s., en Naboe.

Grandelag, et, n. s., et Nabolag.

Grøtte, v. a., knuse; som: Hans Been blev gryttet dvs.: knuset; således gryttet Meel, som ikke er finmalet.

H.

Hadsk, adj., ond af Gemyt, hadeful, i Særdeleshed bagtalersk.

Hahn, en, n. s., et Hiørne, som: Jeg gik over den østre *Hahn* af Hans Mark. Den søndre *Hahn* i Stuen.

Hersk, en, n. s., en Familie. Som: der er 2 Par *Hersk* i Gaard: den beboes af 2 Familier.

Housom, adv., nogenledes, temmelig vel, som: det er *housom* med mig nu, siger den Syge, som er i god Bedring; det bliver vel *housom*: nogenledes, ikke alt for galt.

Hove, v. n., ynder; som: det *hover* mig ikke dvs.: det ynder ieg ej; har ikke mit Biefald.

¹ ikke er måske fejl for *ikkun*. Meningen er positiv, jfv. Schades idiotikon s. 31.

² Må være fejlskrivning for *Goelhoste*.

Hug, n. s., Møl, som: der er *Hug* i mine Klæder.
Højfylde, en, n. s., Fuldmaane dvs.: vi har *Højfylde* i aften.

I.

Indenskerels, n. s., Diarrhé, foreenet med Smerter.
Ilding ell. *Illing*, en, n. s., er det almindelige Navn paa all
Slags Tørv, som tiener til Brendsel.

K.

Kaag, en, n. s., en stor Baad.
Kaalgaard, en, n. s., kalder Bønderne deres Haver, hvori
der næsten ikke findes andet end Kaal.
Kaaring, en, n. s., en Tvebak.
Kerrer sig, v. recipr., bliver frisk igien, naar man har været
syg. - Nu *kerrer* ieg mig, siger den Syge, naar Han er i
god Bedring.
Knap, adv., snart; som Ieg kommer *knap* igien dvs.: snart.
Knyger, v. n., siges, naar den faldne Sneer i Storm farer
omkring; deraf det subst. *Knog*, som: vi har stærk *Knog*
dvs.: Sneefog.
Knøv, adj., smuk, pæn i Klæder.
Kok, en, n. s., en Hane.
Kropper, v. impers. intrans., det *kropper*, Sneen *kropper*,
siges naar Sneen i Tøvejr hænger ved Træ-Skoene.

L.

Lasmand, en, n. s., et Læssetræe.
Leghammel, en, n. s., kaldes de mindre Hammeler, som er
fastgjorte til Hammelstokken.
Lide, v. n., vente, bie, tøv, dvs.: ieg lider efter Dig, dvs.:
bier paa Dig.
Lime, en, n. s., en Fejekost.
Lue, en, n. s., en Hue.
Lød, en, n. s., Farve; som: hvad *Lød* havde den Hest?
Løse, v. a., pille, som: at *løse* Erter dvs.: pille *Erter*.

M.

Moe, adj., nødvendig; som: Han maae have et *moe* Ærinde,
siden Han kommer i dette Vejr.
Moerrod, en, n. s., en Gulerod.
Munde, n. s., Begyndelse, bruges ikkun i Sættning
som *Høstmunde* dvs.: Begyndelsen af Høsten; dette
skede i *Høstmunde*.
Mundtaal, en, n. s., siges den Syge at have, naar Smerterne
ikke aftvinge Ham lydelig Klage. Som: Han er endnu
meget *vaag*; men Han har dog *Mundtaal*.

N.

Nagen, adj., nøgen; som: et *nagent* Faar dvs.: et nyelig
klippet Faar; *nagen* Børn.
Namse, v. a., forstaae, fatte, som: ieg *namsede* ikke hvad
han sagde dvs.: ieg fattede, forstod ikke nemt fordi ieg
enten ikke gav agt derpaa, ell. fordi det blev talet saa
sagte ell. saa hurtigt, derfor ligger og Betydningen af at
snappe i dette Ord.
Nøg, adj., svag, svækket, ufrugtbar, som: en *nøg* Mand; et
nøgt Aar dvs.: et ufrugtbart Aar.
Nøges, v. dep., forringes, forværres, bruges især om den
Syge, naar Han har tabt Kræfterne, som: Han er nu saa
nøg, at Han ikke kan hielpe sig selv.

O.

Olam, et, n. s., et Hun-Lam.

Opskier, et, n. s., Høstgilde.

P.

Pahn ell. *Pan*, bruges allene i den Talemaade: der er gaaet
Pahn paa dvs.: det er gaaet i Stkr, der er gaaet Bræk
paa.
Pal, en, n. s., et ungt Sviin.

Q.

Qvar, adv., roeligen, stille; som: ti *qvar* dvs.: tie stille. Han
er der *qvar* dvs.: endnu; det regner *qvar* dvs.: endnu
vedbliver det at regne.
Qvæls, adv., Aftenstid; som: at malke til *Qvæls* dvs.: til
Aften; i Sættning med *Natter* dvs.: Nadvere.
Bliver saaledes *Qvæls Natter* den Givt, som gives
Kreaturene ved Sengetid ell. den sidste Gang.

R.

Raaling, en, n. s., Vaaningshuuset.
Rag, adj., grov, stiv; bruges om Uld.
Resenhed, en, n. s., Hovenhed³, saaledes adj. *resen*, hoven;
som: Hans eene Been er *resent*, hovent.
Rhæe, en, n. s., Tang, Søegræs.
Role, v. n., græde; som Barnet *roler* dvs.: græder; deraf
subst. *Rolen*, Børneskrig.
Roe, en, n. s., Fornøjelse, Tidsfordriv, som: ieg har *Roe* af
det dvs.: det fornøjer mig.
Roesom, adv., fornøjelig, moersom; som: ieg har *Roe* af
det dvs.: det fornøjer mig. Han er saa *roesom* dvs.: saa
fornøjelig, underholdende; det er saa *roesomt*, naar vi
ere samlede.
Ryger, v. n., lugter ilde.

S.

Salle, v. imp., falder; siges om det, som er ophovent, naar
Hævelsen falder; nu begynder Hans Been at *salle* dvs.:
Hævelsen formindskes.
San, en, n. s., Orden, Reenlighed. Som: gjør *San* i Stuen
dvs.: gjør Stuen reen, ordentlig, rydig. Nu fik ieg *San*
paa det, nu fik ieg det i Orden, Skik.
Sending, en, n. s., Foræring, egentlig den Foræring af
Høns, Smør etc. som af indbudne Giester sendes til
Bryllups Huuset.
Skaatte, v. n., leger, spøger; som: Børnene *skaater* dvs.:
leger.
Skieft, v. a., tildanne; som: at *skieft* en Plov er at danne
Ploven, saa at den strax kan bruges.
Skieft, adj., skikket, duelig til; som: Han er *skieft* til hvad
han skal bestille; nu er ieg *skieft* dvs.: færdig. Vognen
er *skieft*.
Smerer, en, n. s., Kløver, hvid ell. rød.
Smide, en, n. s., Forlegenhed; som ieg kom i *Smide* med
det dvs.: i Forlegenhed med det.
Stegerne, n. s., Stakitværk.
Strøv, stærk, føer; som: Hesten har *strøve* Been dvs.:
stærke.
Sæder, v. imp., det passer; som: Jeg skal nok faae det til at
sæde dvs.: til at passe; nu *sæder* det dvs.: nu er det
tilpas.
Sølle, adj., mager, slet af Udseende; Hesten er saa *sølle*
dvs.: mager; Du seer saa *sølle* ud i Dag.

³ n synes rettet fra d.

T.

Times, v. dep., hændes; som: Jeg *times* nok en Ulykke; En stor Ulykke er *timt* Ham.
Trant, adv., travelt; som: Du har saa *trant* dvs.: travelt i Dag.
Trind, adj., rund - som: en *trind Løk*, en *trind Brønge* dvs.: et rundt Knippe Halm.
Tøs, adv., to Gange; som: det er *tøs* saa langt dvs.: to Gange saa langt.

V.

Vaag, adj., syg, svag, slet. Han er meget *vaag* dvs.: syg, og har i Særdeleshed Hensyn til Smerterne. Det var *vaagt* gjort af dig dvs.: det var slet dvs.: nedrig, gjort af Dig; en *vaag* Mand kan baade være en syg Mand og slet tænkende Mand.
Villelig, adj., fremmelig; som: nu er Barnet saa *villeligt* dvs.: frem[m]elig, kommen saa vidt at det kan gaae; Et *villeligt* Barn er et Barn som gjør god Fremgang.
Villet, adj., fuld af Kildevæld; som: Jorden er saa *villet* her dvs.: sumpig, fuld af Kildevæld.
Vonie, en, n. s., en Orne.
Vorren, adj., skikket; som: Han er ikke *vorren* dvs.: skikket, til nogen Ting.

Æ.

Ægle, en, n. s., en Iistap.
Æl ell. *Eel*, en, n. s., en Skylregn, Byge.

Ø.

Øer, n. s., pl. Smaae Steene. Saaledes: *Agersøer*;
Fiordsøer, smaa Steene tagne af Ageren, af Fiorden.

II

Kommentar:

Alsæd. Schade: *Ailsæ*.
Ausen. Etymologien er forkert. Schade rigtig: ”formo dentligt af Oxe”.
Aved. Etymologien er forkert.
Baun. Schade: *boun*.
Brande. Schade: *braain*.
Endelangs. Schade: *engelaangs*.
Faur. Schade: *four*.
Fuurskaaren. Schade: *fuurskoor*.
Hahn. Schade: *Haaen*.
Hug. Schade: *Hog*.
Kaalgaard. Schade: *Kalgaard*.
Kaaring. Schade: *Kaavring*.
Munde, Høstmunde. Jysk Ordbog har kun dette belæg under de to opslagsformer. Måske foreligger der en misforståelse.
Nagen. Schade: *Naagen*.
Opskier. Schade: *Opskyuvr*.
Pahn, Pan. Schade: *Paan*.
Pal. Schade: *Poll*.
Qvæls. Natter > Nætter.
Skieft(e) > Skievt(e).
Trant. Schade: *Traant, tront*.

III

Denne ordliste, som her offentliggøres for første gang, blev ca. 1808 af sognepræsten i Dragstrup-Skallerup, P. M. Schor, sendt til Videnskabernes Selskabs Ordbog, jvf. afsnit IV.

Det er stærkt begrænset, hvad der vides om dens forfatter: Han blev født i Nørre Nisum i 1771. Student blev han fra Roskilde i 1790 og teologisk kandidat i 1795. Fra 1804 til 1823 var han sognepræst i det ovenfor nævnte pastorat, og fra 1823 til sin død i 1835 sognepræst i Torslev-Lendum i Vendsyssel. (Wiberg: Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie, bd. I, s. 277 og bd. III, s. 363).

Schor er med andre ord samtidig med Caspar Schade. En jävnføring mellem de to som dialektoptegnere er derfor nærliggende. Denne falder ikke ud til fordel for Schor. Dette betyder ikke, at hans dialektordliste er uden værdi. Så beskeden den end er i sammenligning med Schades dialektordbog (”Bidrag til et jysk Idioticon”) rummer den gloser, som ikke findes der, f. eks.: *Aved, Brødjord, Deje, Smerer*, foruden sammensætninger som *Tiende - Bøjle, Topbrøje, Drættøj*.

Blandt det sprogligt negative kan anføres, at Schors evne til at frigøre sig fra rigssproget og gengive dialektens lyd er middelmådig, jvf. skrivemåder som: *Bitte, Drage, Pahn, Pan*, jvf, også hans gengivelse af e i udlyd i modstrid med jysk: *Bøjle, Lime, Ægle*. Om enkeltheder, se kommentaren. Han er heller ikke som Schade i stand til at gengive fraser på dialekt, men sætter dialektordene ind i rigssproglig sammenhæng, hvorved det får et skær af komik.

IV

Det kongelige danske Videnskabernes Selskab besluttede 1. maj 1807, at der skulle foretages en landsomfattende indsamling af dialektord til brug for udgivelsen af selskabets ordbog (forkortet VSO.), hvilket ”blev iværksat ved trykte *Circularbreve* - - - hvilke man gennem Cancelliet udsendte til Stiftsøvrighederne og Biskopperne” (VSH., s. 385, jvf. VSO III, s. V og DDL., s. XIX).

Dette betegner en nyorientering i VSO., som indtager en stærkt svingende holdning til problemet rigssprogdialekt i løbet af den lange tilblivelsestid.

Helt fra de første ordbogsplaners tid havde holdningen til det dialektale ordstof været vaklende. Den, som først indtog et konsekvent standpunkt hertil, var J. H. Schlegel, der hævdede ”at det vilde falde alt for vidtløftigt, at samle alle *Provincialord* i denne almindelige Ordbog; -

- - -Hellere kunde deraf *med Tiden gøres egne Samlinger*” (VSH., s. 97). Denne logiske skelnen mellem rigsmålsordbog og dialektordbog (idiotikon) skulle synes indlysende rigtig. I stedet valgte man at indtage en holdning, der næppe kan karakteriseres som andet en halvhed og uklarhed. Hovedregelen blev den, at der optoges ”saadanne provindsielle Ord og Talemaader, som formedelst deres Eftertryk, Nethed og Klarhed, udmærkede sig” (VSO. III, s. IV og VSH., s. 100 f).

Efter dette upræcise æstetiske synspunkt blev ordbogen i begyndelsen redigeret; selv VSO. III, s. VII nødes til at sige: ”Grændserne for disses [dialektordenes] Antagelse vare ikke nøie bestemte”.

I 1804 ændredes holdningen til det dialektale ordstof betydeligt (VSO. III, s. XI f.):

”Alle Landskabsord, Almuesord og norske Ord høre til Ordbogen:

- a) naar de ere Stamord;
- b) naar de tiene til nøiere at betegne enten et vist Begreb eller en vis sandselig Gienstand;
- c) naar de bidrage til at oplyse et andet Ords Betydning”.

Derimod skulle mundheld og talemåder udelades ”som ikke fremstille Ordene i nogen særegen Betydning”. Dette indebar en præcisering i forhold til den tidligere uklæthed. Tillige betød det en kraftig udvidelse. Det var på denne baggrund det i indledningen omtalte cirkulære udsendes. Desværre må det vel siges, at planen ikke var uden naivitet. Man har næppe haft realistiske forestillinger om omfanget af det dialektale ordstof, som man hermed inddrog. Desuden måtte det jo i praksis være umuligt at inddække blot hoveddialekterne fyldigt og ligeligt. Hertil kommer, at det jo betød en ujævnhed i materialet i forhold til den tidligere redaktion.

Denne beslutning om at optage dialektord blev skæbnsvanger for VSO. og var medvirkende til at forhale ordbogsarbejdet i det urimelige, og flere steder i de senere fortaler vender man sig utvetydigt mod den trufne beslutning, tydeligst i bd. VI, s. VII f., hvor det direkte siges, at der kunne være gode grunde til at udelade dialektordene, da »de allermindst synes at høre hiemme i en Ordbog, beregnet for det danske Skriftsprog og almindelig Talesprog”, altså en tilbagevenden til Schlegels standpunkt.

I 1835 skiftede man for tredje gang synspunkt og søgte at begrænse optagelsen til ”Landskabsord, der kunde synes, enten ved Slægtskab med almindelig bekiendte og brugelige danske Ord, eller af nogen anden Grund, at have særskilt Mærkelighed” (VI, s. VIII). Dette var i nogen grad en tilbagevenden til de tidligere uklare principper.

Der ses ikke efter fortalene at dømme at være sket væsentlige ændringer i denne holdning til værkets afslutning i 1905.

På baggrund af de forskellige fortalers modstridende redaktionsprincipper var det at frygte, at det ville være gået hårdt ud over dialektordene. En undersøgelse af den anvendelse, som VSO. har gjort af dette håndskrift, synes at vise det modsatte, for så vidt der kan drages slutninger på et så begrænset materiale, nemlig at der er tale om en jævn anvendelse uden skarpe brud. Dette kunne synes at være endnu en inkonsekvens, men forklaringen er nok den, at man trods fortalernes ordlyd har vist troskab mod ”den Plan, der lige fra Begyndelsen af blev lagt for den, og som det for Enhedens Skyld senere har været nødvendigt i Hovedsagen at fastholde” (bd. VIII, s. VI).

Herefter skal der kort redegøres for anvendelsen af manuskriptet. Kun fra bogstavet K kan dette foretages, da alfabetet var redigeret hertil, da cirkulæret udsendes (DDL., s. XIX).

Der findes i det pågældende afsnit 59 selvstændige opslagsord. Af disse genfindes 48 i VSO. Dette er 81 pct. Det kan ikke påvises, at slutningen af alfabetet er udnyttet mindre end den øvrige del. Til jævnføring kan oplyses, at

Molbechs dialektleksikon (DDL.) af det samme materiale medtager 52 ord. Dette er 88 pct. Slutningen bliver, at dialektordsprocenten i VSO. er meget høj, og at der er kontinuitet i anvendelsen. Der synes virkelig at være hold i den påstand, som Molbech (VSH., s. 375) hånende udslynger, at VSO. efter 1807 var slået ind på en vej, der nærmede den til en dialektordbog. –

Molbech var modstander af dialektismerne i VSO. Hans grundopfattelse var den, at dette at optage ”Udtryk af Almuens Tungemaal i Ordbogen (- - - hvor dette Sprogstof heller aldrig kunde blive indlemmet med nogenlunde Fuldstændighed) var mindre passende, og ikke kunde føre til noget afgørende Resultat for Sprogkundskaben” (DDL., s. XIX f.). Derfor ville Molbech udarbejde en landsomfattende dialektordbog.

Det er ovenfor nævnt, at de principper, efter hvilke VSO. udvalgte dialektordene, var uafklarede. Molbechs princip var konsekvent, idet han optog dialektismer, ”der enten ere aldeles ubekiendte i Skriftsproget og uhiemlede af den almindelige og dannede Sprogbrug; eller som bruges af Almuen i Bemærkelser, der ere fremmede for denne Brug” (s. XX). Derimod skulle ord, som var fælles for rigssprog og dialekt udelades. Molbechs syn på dialekter er rendyrket *idiotistisk*. - Derfor bør Dansk Dialect-Lexikon bedømmes som sådan. Rigtigt bedømt er det bedre end sit rygte. Først K. J. Lyngby kommer ud over den idiotistiske betragtningsmåde, jf. hans brev til J. L. Knudsen 25/3 1857 (Bjerrum, s. 113) - den her fremsatte kritik rammer til fulde Molbech: ”Den gammeldags opfattelse af dialekten er omtrent følgende: Man skærer dialekten lige midt over. 1) Hvad dialekten har tilfælles med skriftsproget f. ex. med dansk, er ligegyldigt, det holdes ganske borte fra betragtningen. 2) Men hvad der er særegen for dialekten - - - fra det lærde standpunkt bliver det gyselig interessant”. Først Lyngby betragter dialekten som en *helhed*.

Forkortelser.:

DDL.: G. Molbech: Dansk Dialect-Lexikon. 1841.

VSH.: G. Molbech: Det kongelige danske Videnskabemes Selskabs Historie 1742-1842. 1843.

VSO.: Videnskabernes Selskabs Ordbog. 1793-1905.

(n.) adj. = tillægsord.

adv. = biord.

dep. med passiv form og aktiv betydning.

imper(s). = upersonlig.

intrans. = som ikke har genstandsled.

n. s. subst. = navneord.

obscøn = uanstændig.

præpos. = forholdsord.

recipr. = gensidigt tilbagevirkende.

v., verb = udsagnsord.

(Kilde: Historisk Årbog for Thisted amt 1968, side 33-47).